

November-turen 2018

Bellahøj - et arkitektonisk højdepunkt

Cykelturen den 6.11 gik til Bellahøj i sol og vindstille vejr. Vi skulle se nærmere på Danmarks første højhuse - skyskraberne på Bellahøj.

20 mand høj cyklede langs Søerne og videre ud ad Rolighedsvej/Godthåbsvej med et lille stop ved "Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning". Bygningen mod Rolighedsvej var oprindeligt opført som "Københavns Sygehjem" tegnet af H.C. Stilling i 1859.

Vi kørte videre og lige før Hulgårdsvej kørte vi ad Rønnebærvej og gjorde et kort stop her ud for den smukke boligbebyggelse med toetages længer med haver foran. Bebyggelsen er tegnet af Thorkil Henningsen og Karl Larsen og de fine dyrerelieffer over hvert indgangsparti er udført af billedhuggeren Svend Ratsack.

Vi passerede dernæst Bakkehusene også af Thorkil Henningsen ved foden af den store Grønning op mod Bellahøj.

Vi forcerede bakken på Hvidkildevej og gjorde holdt ved Bellahøj syd.

Herefter spadserede vi rundt i området og Ellen fortalte følgende:

Baggrunden for opførelsen: 1)

Bebyggelsen blev til på baggrund af en arkitektkonkurrence i 1944 og vakte stor opsigt ved færdiggørelsen i 1950'erne, men samtidigt blev det gjort muligt at afhjælpe bolig mangelen. Konkurrencen blev vundet af de unge arkitekter Tage Nielsen og Mogens Irming, som foreslog en bebyggelse med højhusblokke, der kunne drage fordel af den enestående beliggenhed med udsigt over byen og Sundet.

Bebyggelsen er placeret henholdsvis syd og nord for det store grønne område, hvor den tre-længede gamle gård stadig er beliggende, den er i dag restaurant. Oprindeligt var det et lyststed ejet af Moses Levin Maribo og opkaldt efter konen, der hed Bella.





Friarealerne:

Vejene er anlagt slyngede med sekskantede flisebelægninger bevidst for at bevægelsen gennem de grønne rum skaber nye oplevelser. Området kan derfor heller ikke overskues og virker derfor mere human, taget de høje huse i betragtning.

Flisen kaldet Bellahøjflisen er udviklet af CTH.Sørensen.

Friluftsteatret 37m over havet er CTH Sørensens værk og han foreslog, da det var dyrt at komme af med overskudsjord, at der blev anlagt et friluftsteater opbygget af overskudsjord fra byggeriet.

Oprindeligt blev der plantet en rand af 2 rækker popler som indramning, men siden skiftet til lindetræer. En klippet lindealle fører til den sydlige indgang til teatret.

Friluftsscenen har ligget stille i mange år efter god aktivitet i 80'erne og 90'erne, og så lidt liv igen i 2014, hvor Carmina Burana blev opført med Poul Dissing som solist.



Bebyggelsen

Bebyggelsen blev opført i etaper med fire almene boligselskaber som bygherrer.

Dengang havde boligselskaberne fast tilknyttede arkitekter. Den nordlige del op mod Frederikssundsvej 15 blokke i alt: Arkitekter for AKB: Sven Eske Kristensen, for sfb: Edvard Heiberg og Karl Larsen samt Ole Buhl og Harald Petersen. For AAB: Dan Fink.

Den sydlige del 13 blokke

I begyndelsen blev de kaldt for grødhuse, fordi huslejen var så høj, at beboerne kun havde råd til at spise grød. Huslejen var omkring halvdelen af beboernes indkomst.

Tv. Et spændende kunstværk formet som en drage.

ialt: For KAB - senere SAB: Arkitekter fra KAB's arkitektkontor "Dominia" samt fra Københavns Stadsdirektorat.

Havearkitekt: C. Th Sørensen.

Fælles retningslinjer blev udstukket for alle.

Det eneste vinderne - Tage Nielsen og Mogens Irming - tegnede og fik opført, var det fælles vaskeri.

Der blev startet i den nordlige ende med sfb boligselskabet.

Højhusene består af varierede detaljer med ialt 1293 lejligheder fordelt på 28 punkthuse i 8-12 etager. Dog fremstår bebyggelsen som en helhed med mange varierede detaljer.

Ang. trappetårne og elevatorer er de forskellige, idet elevatoren i nogle blokke ikke ligger i trappetårnet men inde i bygningen (SAB) samt at nogle trappetårne er mere transparente end andre.

Ligeledes har nogle blokke penthouse lejligheder andre en fælles terrasse på taget (fsb).

Garageanlæg er nedgravede, der er fælles varmecentral og vaskeri og oprindelig et kollektivhus med meget små boliger og køkkener, idet ideen var, at man skulle spise sammen i en restaurant, beliggende ud til det lille butikstorv ved Frederikssundsvej. Det fungerer ikke længere.

Der var store udfordringer med denne type byggeri. Det handlede om at skabe et byggeteknisk nybrud og at opføre boligbyggeri i høj kvalitet ved hjælp af nye utraditionelle konstruktioner, materialer og arbejdsmetoder. Dels var det nødvendigt at skabe beskæftigelse til de mange ufaglærte der gik ledige efter krigen. Projektet var til en vis grad "learning by doing".

Men byggeteknikken var jo uprøvet og kompliceret og det viste sig undervejs, at man var nødt til at have uddannede håndværkere i stor stil.

Her nævnes kun et eksempel på konstruktionerne, idet der var mange eksperimenter undervejs med betonfacaderne: "Kalltonhusenes" bærende konstruktion var jernbetonskelet med præfabrikerede søjler og dragere med tegl i felterne (Ole Buhl og Harald Petersen). Står i



Bellahøj er efterkrigstidens mest banebrydende byggeri påvirket af arkitekten le Corbusier.

Her ses det spektakulære trappetårne som binder to blokke smukt sammen.

dag som de eneste bygninger med teglsten.

Mange tror fejlagtigt, at højhusene er ens, og det er først ved nærmere eftersyn, at man opdager de mange forskellige detaljer på bygningerne, der afspejler, at de er opført af forskellige bygherrer (4 boligselskaber) med forskellige arkitekter.

Vi tog de forskellige huse i nærmere øjesyn.

Over en fælles skabelon, som der har været for bygningerne, fremgår det, at der er mange varianter. Nogle blokke fremtræder med såvel hvide lodrette som vandrette betonbånd i et rudemønster. Felterne er udfyldt med betonfliser, som varierer



Tænk at man kan lære noget om antikken ved at cykle til Bellahøj. Et græsk teater er hesteskoformet hugget ind i en bjergside, mens et romersk er ovalt bygget på flad grund. Friluftscenen på Bellahøj er formet som et græsk amfiteater bygget af jordfyld fra byggeriet.

I det smukke efterårsvejr kunne vi spise vores mad her.

med kvadratiske eller rektangulære enten placeret liggende eller stående. Nogle facader er helt uden synlige hvide betonbånd men har i stedet felter med tofarvede fliser, som danner kvadrater o.s.v.

Altanerne har ligeledes forskellig udformning. Mange er placeret som en slags karnap (risalit) halvt inde halvt uden på facaden.

Eske Kristensen, som var arkitekt for AAB, har udformet de mest markerede altaner med en spids vinkel ud fra facaden.

Angående miljøet på Bellahøj:

Der er stadig beboere fra bebyggelsens start som er meget glade for at bo der og oprindeligt var det meget prestigefyldt at bo der.

Efterhånden er beboersammensætningen blevet en anden, tilsyneladende bor der en del indvandrere (muligvis socialt belastede?) Det har jeg ikke tal på.

Vi mødte en beboer der meget gerne ville fortælle, at der var skønt at bo - især om dagen! men at området efter hans opfattelse var blevet ødelagt af de mange indvandrere, der nu bor der og heraf medfølgende uro og utryghed efter mørkets frembrud.

Renovering:

Der har været talt i flere år om renovering af bebyggelsen herunder facaderne og bedre isolering.

Fredning har også været drøftet, men denne indstilling ventes der med til efter en renovering. Der har været afholdt en projektkonkurrence i 2014 for at få ideer til, hvordan Bellahøj i årene fremover kan renoveres og revitaliseres. Vinderen blev Henning Larsen Architects som totalrådgiver. Der foreligger dog ikke tidsplan for realiseringen af dette.

Det dejlige vejr tillod, at vi kunne sidde på Friluftsteatrets trin med vores medbragte mad efter rundturen.

Dernæst var det tid for tilbageturen ad Hvidkildevej, Hillerødgade og langs Nørrebroparken (det gamle jernbanetraceé) til en cafe på hjørnet af Nordbanegade og Stefansgade, der kunne huse os 10, der var kaffetørstige. Til slut cyklede vi gennem Assistenskirkegårdens flotte poppelallé og via Nørrebrogade hjem.

Referat: Ellen Harre

Foto: Preben Thorup, mhp

1): oplysningerne stammer fra bogen, der bestemt kan anbefales:

Bellahøj. Fortællinger om en bebyggelse.

- af Jannie Rosenberg Bendsen, Birgitte Kleis og Mogens Andreassen Morgen.